

บรรณาธิการแถลง

บทความในวารสารศิลปศาสตร์ นับตั้งแต่ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 ได้ปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับประกาศ กพอ. โดยมีผู้ประเมินบทความ ๑ ละ 3 คน นอกจากนี้ และได้ปรับเปลี่ยนการอ้างอิงในบทความเป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ วารสารฯ มีนโยบายที่จะเผยแพร่ทางระบบออนไลน์ โดยยกเลิกฉบับตีพิมพ์ต่อไป

บทความในวารสารฉบับนี้ มีทั้งบทความวิจัยที่นำเสนอผลการศึกษาของอาจารย์ ผลงานที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั้งระดับปริญญาบัณฑิตและระดับบัณฑิตศึกษา กับบทความแนะนำหนังสือ นำเสนอเป็นภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาฝรั่งเศส เมื่อพิจารณาเนื้อหาโดยรวมแล้ว เห็นได้ว่าหลายบทความสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนในหลากหลายมิติ ทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม การศึกษา และเศรษฐกิจ

จีนเป็นประเทศที่มีอารยธรรมยิ่งใหญ่สืบทอดมาอย่างยาวนาน เคยเป็นแหล่งความรู้สำคัญของโลกในอดีตที่ทำให้ชาวตะวันตกนำเอาภูมิปัญญาของจีนไปพัฒนาต่อยอด ขณะเดียวกัน ชาวจีนที่อพยพไปตั้งถิ่นฐานในดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลก ยังคงดำเนินชีวิตตามวิถีปฏิบัติของตน ทำให้ภูมิปัญญาของจีนหยั่งรากฝังลึกในดินแดนที่ชาวจีนโพ้นทะเลตั้งถิ่นฐานอยู่และกลายเป็นพลเมืองของดินแดนเหล่านั้น แม้ว่ายุโรปและสหรัฐอเมริกาจะเคยมีบทบาทเป็นผู้นำของโลกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 และ 20 แต่ในปัจจุบัน คงปฏิเสธบทบาทผู้นำของรัสเซียและจีนไปไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อจีนประกาศใช้นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจอันนำไปสู่การพัฒนาความร่วมมือกับนานาประเทศเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและการสื่อสาร

แอนนี่ คำสร้อย เสนอบทความเรื่อง “การ “ก้าวออกไป” ของอาชีวศึกษาจีนกับรูปแบบความร่วมมือในการพัฒนากำลังคนในต่างประเทศ: กรณีศึกษาศูนย์ปฏิบัติการเทคโนโลยีและนวัตกรรมลูปิ่นในประเทศไทย” ที่ศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของศูนย์ปฏิบัติการเทคโนโลยีและนวัตกรรมลูปิ่น (Luban Workshop) อันเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย “ก้าวออกไป” ของอาชีวศึกษาจีน ที่เป็นความร่วมมือระหว่างไทยกับจีน ในการพัฒนากำลังคนสำหรับระบบขนส่งทางรางของไทยได้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาจากระบบขนส่งทางรางที่พัฒนาขึ้นมากอย่างรวดเร็ว ทั้งรถไฟฟ้าระบบรางเดี่ยว (monorail) สายสีเหลือง (ลาดพร้าว-สำโรง) ที่ทดลองให้บริการในเดือนมิถุนายน 2566 สายสีชมพู (ศูนย์ราชการนนทบุรี-มีนบุรี) ที่เตรียมจะให้บริการในช่วงปลายปี 2566 สายสีส้ม (ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย-มีนบุรี) ที่คาดว่าจะให้บริการได้ในปี 2568 ทั้งรถไฟความเร็วสูงที่มีศูนย์กลาง ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นอกจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีแล้ว ในฉบับนี้ยังมีบทความที่สะท้อนให้เห็นการทำ ความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรมระหว่างไทยกับจีน อีก 2 บทความ เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจเรื่องสังคม วัฒนธรรมของจีนในอดีต และการทำความเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของไทยและจีนในปัจจุบัน

เรื่องราวในอดีต เป็นเรื่องของชาวจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานทางฝั่งธนบุรีแล้วสร้างศาลเจ้าตาม ศรัทธาความเชื่อของตน เกิดเป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนที่สะท้อนให้เห็นแนวคิด ศิลปะ และวรรณกรรมของจีน อย่างน่าสนใจ Wang Hongren and Chatuwit Keawsuwan เขียนบทความภาษาจีน 浅析泰国关帝庙 中关羽的壁画内容和意义 ——以曼谷空山区关帝圣庙为例 เพื่อวิเคราะห์สาระสำคัญและ ความหมายเชิงสัญลักษณ์ของเทพเจ้ากวนอู จากภาพจิตรกรรมฝาผนัง ณ ศาลเจ้าอู่เซ็งเมี่ยว เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร อันเป็นศาลเทพเจ้ากวนอูที่เก่าแก่ มีจิตรกรรมที่บรรยายเหตุการณ์ในวรรณกรรมเรื่อง สามก๊ก จำนวนมาก โดยพิจารณาเฉพาะภาพที่เกี่ยวข้องกับกวนอู

ส่วนเรื่องราวในปัจจุบันนั้น คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ชาวจีนและชาวไต้หวันจำนวนมากชื่นชอบประเทศไทย สนใจวัฒนธรรมไทย อาหารไทย ละครไทย ฯลฯ หลายคนตั้งใจมาใช้ชีวิตในประเทศไทย เนื่องจากไทยเป็น ประเทศที่ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ให้เสรีภาพแก่คนกลุ่มต่าง ๆ มากยิ่งกว่าประเทศของตนเอง นักท่องเที่ยวหลายกลุ่มถ่ายทอดความรู้สึกนี้ผ่านช่องทาง YouTube เช่น คนผิวสีในสหรัฐอเมริกา ชาว LGBTQ จากไต้หวัน พิธีชงชาพัฒนา ปัญญาเร็ว ทองเปลว และ กนกพร นุ่มทอง นำเสนอเรื่อง “การศึกษาการแปลคำคำ ของกะเทยจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน: กรณีศึกษาบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์เรื่อง หอแก้วแตก” โดยศึกษาวิธีการแปลคำคำของกะเทยไทย จากภาษาไทยเป็นภาษาจีน จากบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ เรื่อง “หอแก้วแตก” จำนวน 3 ภาค ซึ่งเป็นเรื่องของกะเทยไทยที่มีการใช้คำคำเป็นจำนวนมาก การแปลถ้อยคำจาก ภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งเป็นการทำความเข้าใจวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาทั้งสองได้เป็นอย่างดี

การทำความเข้าใจวัฒนธรรมผ่านการใช้ภาษาเป็นเรื่องสำคัญ การสอดแทรกเรื่องราวด้านสังคม วัฒนธรรมในหนังสือแบบเรียนภาษาต่างประเทศเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ให้เข้าใจภาษานั้นได้ดี Frédéric Moronval ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาด้านสังคมวัฒนธรรมที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสในฐานะ ภาษาต่างประเทศ ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ในช่วง ค.ศ. 2013-2018 เพื่อประโยชน์แก่ครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะ ภาษาต่างประเทศซึ่งไม่ใช่เจ้าของภาษา ในการหาวิธีปรับเนื้อหาการสอนเรื่องสังคมวัฒนธรรมและคุณค่าของ ประชาคมผู้พูดภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน ใน บทความภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “Enseignement de contenus socioculturels et des valeurs de la Francophonie en cours de FLE : le rôle des manuels”

หากกล่าวถึงการศึกษาในระบบโรงเรียนของไทยในปัจจุบัน พบได้ว่ามีโรงเรียนที่เป็น “ทวิภาษา” เพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการต้องการให้บุตรหลานมีความรู้ สามารถใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดี โดยไม่ต้องส่งลูกหลานไปศึกษาต่างประเทศ และการศึกษาที่ดีทำให้บุคคลนั้นสามารถเลื่อนขั้นทางสังคมได้ *พระยาเยาว์ กังเม้ง และ ฉัตรวิทย์ อดิสงส์* นำเสนอเรื่อง “แนวจริตของนักเรียนโรงเรียนทวิภาษา” เป็นการศึกษาแนวจริตของนักเรียนในโรงเรียนทวิภาษาในประเทศไทย และทุนทางวัฒนธรรมที่ประกอบสร้างโรงเรียนทวิภาษา โดยใช้แนวคิดเรื่องฮาบิตัสและทุน ของปิแอร์ บูร์ดิเยอ

ภาษาศาสตร์ปริชานเป็นประเด็นหนึ่งที่ได้รับคามนิยมในกลุ่มผู้ศึกษาภาษา บทความวิจัยเรื่องสุดท้ายเกี่ยวข้องกับสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิดที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปลายปี 2562 และส่งผลต่อผู้คนทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เมื่อผู้คนทั่วโลกงดเดินทางไกล สถานการณ์ดังกล่าวช่วยฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ก็ส่งผลกระทบต่อชีวิตผู้คนจำนวนมาก การบันทึกเรื่องราวของสถานการณ์โควิดมีหลายรูปแบบ รวมทั้งบทกวี *ชมรฎา ศิริบุรณ์, สุชานาถ สัมพุล และบุญยเสนาอ ตริวิเศษ* เรื่อง “มโนอุปลักษณ์สถานการณ์โควิดในบทกวียุคการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19” ศึกษาโมโนอุปลักษณ์ตามแนวภาษาศาสตร์ปริชานของ Lakoff and Johnson (1980) โดยศึกษาบทกวีที่ปรากฏในช่วงที่ไวรัสโควิดแพร่ระบาด สะท้อนให้เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนวิถีคิดของผู้คนในสังคมได้อย่างน่าสนใจ

สถานการณ์โควิดทำให้คนต้องอยู่ติดบ้าน นอกจากการทำงานแบบ work from home แล้ว ก็ต้องหากิจกรรมอื่น ๆ ทำ ปลูกต้นไม้ ทำอาหาร อ่านหนังสือ ดูหนัง ฟังเพลง บทเพลงเป็นสิ่งที่สะท้อนแนวคิดและชีวิตของผู้สร้างสรรค์ผลงาน ขณะเดียวกันก็สะท้อนถึงบริบททางสังคมด้วย *จำลอง วงษ์ชัย* เสนอ “แนะนำหนังสือ : ชลธิ์ ฮารทอง เทวดาเพลง” อันเป็นงานเขียนแนวอัตชีวประวัติ ที่ทำให้คนชอบฟังเพลงลูกทุ่งได้รู้จักครูเพลงคนนี้ดียิ่งขึ้น

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ยินดีรับบทความที่นำเสนอด้านภาษาวัฒนธรรม การศึกษาด้านภาษา ตลอดจนประเด็นทางด้านมนุษยศาสตร์

กัญญิกา ศรีอุดม

บรรณาธิการ